

LIGJ
Nr.10 006, datë 23.10.2008

PËR MBROJTJEN E FAUNËS SË EGËR

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

KREU I
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi

1. Ky ligj ka për qëllim mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e faunës së egër, me synim për të ruajtur llojet, popullatat, habitatet ku ato jetojnë, rrugët e shtegtitimit, si dhe për të siguruar kërkesat e tyre për ushqim, strehim dhe shumim.

2. Fauna e egër në territorin e Republikës së Shqipërisë është pasuri kombëtare, që administrohet dhe mbrohet me ligj, në përputhje edhe me konventat përkatëse ndërkombëtare, ku Republika e Shqipërisë është palë.

Neni 2

Përkufizime

Në këtë ligj termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

1. “Fauna e egër” janë të gjitha llojet e nënllojet e vertebrorëve, jovertebrorëve dhe popullatat e tyre, që jetojnë në gjendje të lirë në habitatin e tyre natyror, të vendosura në mënyrë të përkohshme ose të përhershme në një territor të dhënë.

2. “Habitat natyror” janë zonat tokësore, ujore apo të përziera, të dalluara nga tiparet gjeografike dhe abiotike, të cilat shërbejnë si mjedise të individëve, të popullatave, të llojeve ose të bashkësive të tyre.

3. “Hyrja” (introduktim), sipas kuptimit që ka në ligjin nr.9587, datë 20.7.2006 “Për mbrojtjen e biodiversitetit”.

4. “Rihyrja”(riintroduktim) është rihyrja dhe përhapja e llojit të faunës për t’u rivendosur në mjediset natyrore.

5. “Rrugët e shtegtitimit” janë rrugët gjeografike, përgjatë të cilave shpendët shtegtojnë zakonisht.

6. “Lloj shtegtar” është lloji ose pjesa e popullatës, për të cilin është tipike shtegtimi në distanca të largëta, në mënyrë ciklike dhe të parashikueshme dhe që kalon kufijtë e Republikës së Shqipërisë.

7. “Kushtet e shumimit” janë kushtet dhe rrethanat konkrete materiale në një habitat të dhënë, të cilat mundësojnë veprimtarinë biologjike të riprodhimit.

8. “Shumimi” është riprodhimi i llojeve të faunës autoktone dhe joautoktone.

9. “Ruajtja e numrit të popullatës” është procesi i programuar, që synon të ruajë e të rivendosë ekuilibrat e përshtatshëm, ndërmjet shtimit të popullatës së llojit e mundësive natyrore, për jetesën dhe ushqimin e tij në një habitat të dhënë.

10. “Lista e kuqe” janë llojet e faunës, të shpallura të mbrojtura me një akt normativ, konkretisht me urdhrin nr.146, datë 8.5.2007 të ministrit “Për miratimin e listës së kuqe të florës dhe faunës”.

11. “Libri i kuq” është botimi, që përmban përshkrimin, shpërndarjen dhe karakteristika të tjera të llojeve të listës së kuqe, si dhe masat për përmirësimin e statusit të tyre të rrezikuar.

12. “Vjelja” është tërësia e veprimeve të planifikuara e të miratuara, si mbledhja, kapja, vrasja etj., që përdoren për rregullimin e kuotave.

13. “Përfitimi i veprimtarisë jetësore” është përdorimi i individëve apo i popullatave të llojit, për të përfituar nga pjesë të veprimtarisë së tyre jetësore.

14. “Përfitimi i produktit të veprimtarisë jetësore” është përdorimi i individëve apo i popullatave të llojit, për të përfituar produkte, që ata i prodhojnë gjatë veprimtarisë së tyre jetësore, si helmi i gjarpërinjve, mjalti dhe produkte të tjera të bletëve, fija e krimbit të mëndafshit etj.

15. “Numri minimal i popullatës së llojit” është numri kritik i individëve të llojit, nën të cilin nuk garantohet riprodhimi natyral dhe vazhdimësia e llojit.

16. “Ministria” është institucioni qendror, i ngarkuar për mbrojtjen e faunës së egër.

17. “Ministri” është ministri që drejton ministrinë e ngarkuar me mbrojtjen e faunës së egër.

Neni 3

Fusha e zbatimit

1. Ky ligj zbatohet për të gjitha llojet e nënllojet e faunës së egër, përfshirë vezët, foletë, të vegjlit dhe habitatet ku jetojnë të lira, përgjithmonë ose përkohësisht, në mjedise natyrore, tokësore e ujore, në territorin e Republikës së Shqipërisë.

2. Për qëllime të këtij ligji, fauna e egër nuk përfshin kafshët shtëpiake.

Neni 4

Fondi i faunës së egër

1. Fondi i faunës së egër përbëhet nga tërësia e llojeve të egra, nga popullatat e tyre, si dhe nga habitatet ku ato jetojnë në gjendje të egër.

2. Në habitatet e faunës së egër, në funksion të këtij ligji, përfshihen edhe mjedise konkrete, në zona e territore urbane, në zona industriale, arkeologjike, historike e kulturore.

KREU II

MBROJTJA

Neni 5

Synimet e mbrojtjes

Mbrojtja e faunës së egër synon:

- a) ruajtjen e rimëkëmbjen e larmisë së llojeve dhe tërësinë e tyre gjenetike;
- b) mbrojtjen e habitateve, të rrugëve të shtegimit e të kushteve të shumimit të tyre;
- c) ruajtjen e integritetit të komuniteteve natyrore;
- ç) përdorimin e faunës së egër për qëllime studimore-shkencore, që sigurojnë rigjenerimin e tyre;
- d) rihyrjen e llojeve të faunës, të zhdukura apo të rrezikuara.

Neni 6

Kërkesat e mbrojtjes

Për mbrojtjen e faunës së egër duhen pasur parasysh kërkesat e mëposhtme:

1. Sigurimi i mbrojtjes tërësore për faunën e egër, si dhe i mbrojtjes së veçantë për llojet e saj, në përputhje me gjendjen konkrete të llojit dhe të habitatit ku jeton, duke u dhënë status të veçantë mbrojtjeje llojeve të kërcënuara e në rrezik zhdukjeje.

2. Sigurimi i mbrojtjes së barabartë për llojet dhe i mbrojtjes së një lloji të veçantë, për të mos dëmtuar një lloj tjetër.

3. Ruajtja dhe rehabilitimi, kur është e mundur, i habitateve natyrore, i rrugëve të shtegtitimit dhe i krijimit të kushteve për shumimin e llojeve të faunës së egër.
4. Rimëkëmbja e popullatave të pakësuara të llojeve në një apo në disa habitate të caktuara.
5. Sigurimi i mbrojtjes së llojeve nga fatkeqësi natyrore, në rastet e dukurive epizootike dhe gjatë kushteve të vështira të motit, duke asistuar individë të llojeve të egra.
6. Shmangia e keqtrajtimit, e dëmtimit dhe e plagosjes së individëve të llojeve gjatë veprimtarive bujqësore, hidroteknike, të mirëmbajtjes e shfrytëzimit të pyjeve dhe veprimtarive të tjera ekonomike e shoqërore që mund t'i dëmtojnë.
7. Krijimi i zonave të mbrojtura, duke pasur si bazë habitatet e llojeve.
8. Shtimi ex-situ i llojeve të kërcënuara dhe endemike.
9. Kufizimi i përdorimit të llojeve të egra për qëllime koleksionimi dhe për çdo qëllim tjetër.
10. Mbrojtja e llojeve nga ndikimet negative të përhapjes e shumimit të llojeve invazive, në përputhje me dispozitat e ligjit nr.9587, datë 20.7.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit".
11. Organizimi i kërkimeve shkencore për mbrojtjen e llojeve të faunës së egër.
12. Ndalimi dhe eliminimi i sjelljes çnjerëzore (mizore) mbi llojet e faunës së egër, si dhe i torturës ndaj tyre.
13. Nxitja për mbrojtjen e faunës së egër dhe promovimi i politikave e i qëndrimeve njerëzore për to.
14. Ruajtja e tërësisë gjenetike dhe sigurimi i numrit minimal të popullatave të llojeve.
15. Krijimi i qendrave të shpëtimit të llojeve të faunës së egër.
16. Mbrojtja nga sëmundjet infektive e zootonike.
17. Nxitja e përkrahja nga shteti i projekteve dhe i veprimtarive të biznesit, të OJF-ve e të donatorëve, që synojnë mbrojtjen dhe shtimin e llojeve të faunës së egër.
18. Rikthimi në natyrë i individëve të robëruar.

Neni 7

Mbrojtja e llojeve të kërcënuara dhe endemike

1. Llojet e kërcënuara dhe endemike, të përcaktuara në listën e kuqe, gëzojnë mbrojtje të veçantë ligjore, që ka të bëjë me:
 - a) hartimin dhe zbatimin e planeve të veçanta të veprimit, për ruajtjen e këtyre llojeve, sidomos kur shumimi i tyre, në kushte natyrale, është shumë i kufizuar;
 - b) monitorimin e vazhdueshëm të gjendjes faktike e të ecursisë së popullatave të tyre;
 - c) shndërrimin e habitateve të tyre në zona të mbrojtura, që favorizojnë mbrojtjen dhe shumimin e tyre;
 - ç) nxitjen e përkrahjen e nismave dhe të veprimtarive, që synojnë shtimin e popullatave të llojeve, nëpërmjet shumimit në gjendje robërie dhe lëshimin e tyre në mjediset natyrore;
 - d) ndalimin dhe kufizimin e veprimtarive, që çojnë në shkatërrimin e llojeve të kërcënuara e endemike të faunës së egër, në zvogëlimin e numrit të popullatave të tyre, në dëmtimin e habitateve të tyre, të rrugëve të shtegtitimit e të kushteve të shumimit;
 - dh) hartimin dhe publikimin e librit të kuq të llojeve të mbrojtura;
 - e) sensibilizimin e publikut për mbrojtjen e tyre.
2. Mbrojtje, sipas pikës 1 të këtij neni, gëzojnë edhe llojet ndërkombëtarisht të mbrojtura, të përcaktuara në anekset e Konventës së Bernës, të ratifikuar nga Republika e Shqipërisë me ligjin nr.8294, datë 2.3.1998 "Për ratifikimin e konventës për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisit natyror të Europës (Konventa e Bernës)". Përditësimet e listave të përcaktuara në anekset e konventës janë të vlefshme e të zbatueshme edhe për vendin tonë.

Neni 8

Mbrojtja e habitateve, e rrugëve të shtegtitimit dhe e kushteve të shumimit

1. Personat fizikë e juridikë, që ushtrojnë veprimtari ekonomike e shoqërore në territorin e Republikës së Shqipërisë, të cilat rezultojnë me ndikime negative mbi habitatet, rrugët e shtegtitimit e kushtet e shumimit të llojeve të faunës së egër, detyrohen të respektojnë standardet e normat e lejuara

të shkarkimeve në mjedis.

2. Në lejet mjedisore të veprimtarive për ndërtimin, rikonstruktimin, zgjerimin e vendbanimeve dhe të veprimtarive ekonomike, përmirësimet teknologjike në veprimtaritë ekzistuese përcaktohen kërkesa e masa të posaçme, që zbutin ndikimet negative mbi habitatet, rrugët e shtegimit e kushtet e shumimit të llojeve të faunës së egër.

3. Përdorimet e tokave, të pyjeve e të ujërave lejohen kur nuk ndikojnë në tjetërsimin e habitateve dhe nuk shkatërrojnë funksionet e tyre bazë.

Neni 9

Mbrojtja nga efektet negative të ndryshimeve klimatike

1. Ministria, në varësi të ndryshimeve klimatike dhe të ndikimeve të tyre mbi faunën e egër, përgatit planet e ndërhyrjes e të veprimit për përballimin e situatës.

2. Ministria, kur vërteton efekte negative mbi faunën e egër, të shkaktuara nga ndryshimet klimatike, organizon marrjen e masave shpëtuese, zbutëse dhe kompensuese, të parashikuara në planet e veprimit.

3. Ministri miraton planet e ndërhyrjes e të veprimit për përballimin e ndikimeve negative, nga ndryshimet klimatike, në larminë biologjike, në tërësi e mbi faunën e egër, në veçanti.

Neni 10

Mbrojtja nga lëndët dhe mbetjet e rrezikshme

1. Për të shmangur efektet e rënda negative mbi faunën e egër dhe mbi tërësinë gjenetike të saj, mbi habitatet, rrugët migratore dhe kushtet e shumimit, përdorimi dhe administrimi i lëndëve dhe i mbetjeve të rrezikshme, si dhe i pesticideve nga personat fizikë dhe juridikë bëhen në përputhje me dispozitat e ligjeve nr.8405, datë 17.9.1998 “Për substancat dhe preparatet kimike”, nr.9537, datë 18.5.2006 “Për administrimin e mbetjeve të rrezikshme”, nr.9362, datë 24.3.2005 “Për shërbimin e mbrojtjes së bimëve”, të ndryshuar, si dhe të akteve nënligjore të dala në zbatim të tyre.

2. Lejet mjedisore të veprimtarive që prodhojnë, gjenerojnë dhe administrojnë lëndë e mbetje të rrezikshme, përcaktojnë, në një rubrikë të veçantë, kushtet dhe kërkesat specifike për mbrojtjen e faunës së egër, të tërësisë gjenetike, të habitateve dhe të kushteve të shumimit.

Neni 11

Rimëkëmbja e popullatave të llojeve

1. Rimëkëmbja e popullatës së pakësuar të një lloji, në një habitat të caktuar, autorizohet nga ministri, që miraton kryerjen e hyrjes (introduktimit), të rihyrjes (riintroduktimit), kolonizimit e rikolonizimit, riinstalimit, rivendosjes e ripullimit, si veprimtari shkencërisht të pranuar, që përdoren gjerësisht për shtimin e popullatave të llojeve.

2. Veprimtaritë e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni kryhen nga institutet dhe qendrat kërkimore-shkencore, në bazë të projekteve të miratuara nga struktura e ministrisë, që mbulon fushën e biodiversitetit.

3. Institutet e qendrat kërkimore-shkencore, që kryejnë veprimtaritë e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni, e ndalojnë dhe e ndërpresin veprimtarinë në çdo kohë, kur në praktikë vërtetohen pasoja të dëmshme për faunën e egër.

Neni 12

Kompensimi i dëmit

1. Në funksion të ruajtjes së numrit minimal të llojit e të shtimit të tyre, ministria kompenson dëmet, që mund t’u shkaktohen fermave bujqësore nga individët e llojit.

2. Ministri, në bashkëpunim me Ministrin e Financave, miratojnë udhëzimin për rregullat e vlerësimit dhe të kompensimit të dëmit të shkaktuar nga llojet e faunës së egër, sipas pikës 1 të këtij neni.

KREU III
MASA TË VEÇANTA PËR RUAJTJEN E SHPENDËVE TË EGËR

Neni 13
Ruajtja dhe përshtatja

1. Ruajtja dhe përshtatja e popullatave të shpendëve të egër dhe shtegtarë, në territorin e Republikës së Shqipërisë, ndihmohen duke u siguruar një status të favorshëm ruajtjeje ekologjike, shkencore dhe kulturore, sipas të cilit ndalohet:

- a) vrasja ose kapja e qëllimshme e tyre me çdo metodë;
- b) dëmtimi i qëllimshëm, zhvendosja e shkatërrimi i çerdheve dhe i vezëve të tyre;
- c) marrja dhe mbajtja e vezëve nga gjendja e egër edhe nëse këto vezë janë bosh;
- ç) shqetësimi i qëllimshëm i shpendëve, veçanërisht gjatë periudhës së shumimit dhe rritjes së të vegjëlve;

d) mbajtja në robëri dhe gjuetia e llojeve të ndaluara me akt normativ;

dh) mbajtja, transporti, shitja dhe ofertimi për shitje i shpendëve të gjallë apo të ngordhur.

2. Përfshirja nga dispozitat e mësipërme justifikohet vetëm në rastet kur nuk ka zgjidhje tjetër të kënaqshme, kur ka të bëjë me një numër të kufizuar e rreptësisht të kontrolluar dhe kur përdoret:

- a) në interes të shëndetit dhe sigurisë publike, ose për të parandaluar dëmtime serioze në të mbjella, në bagëti, në pyje, në peshkim dhe ujëra, ose për të mbrojtur florën dhe faunën;
- b) për qëllime kërkimore dhe edukative ose për ripopullimin apo rihyrjen e llojeve;
- c) në interes të sigurisë ajrore.

3. Kriteret dhe rregullat për realizimin praktik të kërkesave të pikës 2 të këtij neni miratohen me udhëzim të ministrit.

Neni 14
Habitatet e mbrojtura të shpendëve

1. Për shpendët e egër që gjenden në territorin e Republikës së Shqipërisë, zbatohen masa për të ruajtur, mirëmbajtur ose rivendosur një diversitet dhe habitat të mjaftueshëm nëpërmjet:

- a) krijimit të zonave të mbrojtura, sipas dispozitave të ligjit nr.8906, datë 6.6.2002 “Për zonat e mbrojtura”, të ndryshuar;
- b) sigurimit dhe menaxhimit të habitateve, brenda dhe jashtë zonave të mbrojtura, në bazë të nevojave ekologjike;
- c) krijimit të biotopeve dhe rivendosjes së biotopeve të shkatërruara.

2. Territorët më të përshtatshme, nga pikëpamja e pranisë, gjendjes dhe nivelit të popullatave të llojeve të shpendëve të egër, veçanërisht vulnerabël, që janë subjekt i masave të veçanta ruajtjeje të habitateve, shpallen zona veçanërisht të mbrojtura. Lista e llojeve të shpendëve të egër, veçanërisht vulnerabël, miratohet me urdhër të ministrit.

3. Në zonat veçanërisht të mbrojtura zbatohen masa të veçanta ruajtjeje për habitatet e llojeve, për të cilat ato janë krijuar, me qëllim që të sigurohet mbijetesa dhe riprodhimi në zonën e tyre të shpërndarjes, duke pasur parasysh se lloje të caktuara kërkojnë vëmendje të veçantë, për shkak të statusit të tyre si lloje të kërcënuara dhe endemike.

4. Zonat veçanërisht të mbrojtura për shpendët shpallen sipas dispozitave të ligjit nr.8906, datë 6.6.2002 “Për zonat e mbrojtura”, të ndryshuar.

KREU IV
MASA SHPËTUESE

Neni 15
Përkujdesja

Në raste fatkeqësish natyrore, në zjarre, ngrica, përmytje, strukturat menaxhuese të pyjeve e

kullotave, organet e qeverisjes vendore, universitetet e qendrat kërkimore-shkencore dhe OJF-të hartojnë dhe zbatojnë programe e projekte për kujdesjeje për faunën e egër, duke u siguruar strehim, ushqim dhe mjekim individëve të dëmtuar.

Neni 16

Qendrat e shpëtimit

1. Për të mbrojtur, kuruar dhe riaftësuar individë të llojeve të faunës së egër, të kapur, të sekuestruar, të konfiskuar, të dëmtuar ose të braktisur, krijohen qendrat e shpëtimit, ku ata trajtohen dhe përgatiten për t'u lëshuar më pas të lirë.

2. Organizimi dhe funksionimi i qendrave të shpëtimit, që krijohen nga persona fizikë e juridikë, bëhen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 17

Masat mjekësore

Fauna e egër, në gjendje të lirë ose e kultivuar, është objekt i masave mjekësore veterinarë, në përputhje me ligjet në fuqi dhe aktet ndërkombëtare, ku Republika e Shqipërisë është palë.

Neni 18

Përfshirja në programet shkollore

Ministria e Arsimit dhe Shkencës, në bashkëpunim me ministrinë, përfshin në programet shkollore njohuritë bazë për ruajtjen dhe mbrojtjen e faunës së egër e të natyrës.

Neni 19

Veprime të ndaluara

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji, në territorin e Republikës së Shqipërisë ndalohen:

1. Zotërimi, mbajtja në robëri dhe tregtimi i individëve të llojeve të faunës së egër, që janë marrë drejtpërdrejt nga jeta e egër.

2. Sjelljet mizore dhe torturat ndaj individëve të llojeve të faunës së egër.

3. Kapja e vrasja e individëve të faunës së egër, kur ato ndodhen në kushte të vështira, si pasojë e kushteve klimatike, si në rast të ngricave, përmytjeve, zjarreve e fatkeqësive të tjera natyrore.

4. Shkatërrimi i habitateve e i kushteve të shumimit.

5. Lëvizja dhe transportimi i individëve të llojeve të faunës së egër me mënyra, mjete e forma të dëmshme për jetën dhe shëndetin e tyre.

6. Ekspozimi në lokale i individëve të balsamosur ose i pjesëve të tyre, kur u përkasin llojeve të mbrojtura.

7. Shfarosja e llojeve të faunës së egër dhe e popullatave të tyre.

8. Kryqëzimi i qëllimshëm.

9. Procesi i klonimit dhe veprimtaritë që lidhen me të, përveçse kur miratohen nga ministria.

Neni 20

Fondet për mbrojtjen dhe zhvillimin e faunës së egër

1. Veprimtaritë shtetërore për mbrojtjen, shtimin dhe administrimin e faunës së egër, të ekosistemeve natyrore ku jeton fauna, si dhe përballimi i situatave emergjente, në rastet e fatkeqësive natyrore, mbulohen nga fondet e Buxhetit të Shtetit.

2. Pronarët dhe përdoruesit e tokave, të pyjeve dhe ujërave, si dhe personat juridikë, veprimtaria e të cilëve ka ndikim negativ mbi faunën e egër, financojnë masat mbrojtëse, të përcaktuara në projektet që ata zbatojnë.

3. Fondi i mjedisit dhe fonde apo burime të tjera financiare, të siguruar nga projekte e donacione, përbëjnë burime shtesë për financimin e masave mbrojtëse të faunës së egër.

KREU V PËRDORIMI I LLOJEVE TË FAUNËS SË EGËR

Neni 21

Llojet dhe kushtet e përdorimit

1. Përdorimet e llojeve të faunës së egër përfshijnë përdorimin e tyre për:
 - a) qëllime shkencore, kulturore, edukimi;
 - b) koleksione zoologjike;
 - c) përfitimin e produkteve jetësore ose për përdorimin e veprimtarive të tyre jetësore.
2. Për secilin nga llojet e përdorimit, të cilësuar në pikën 1 të këtij neni, ministri miraton udhëzimin, që përcakton kërkesat që zbatohen detyrimisht gjatë atij lloj përdorimi.
3. Për qëllime të mbrojtjes së faunës së egër dhe, në përputhje me vlerësimet për statusin e tyre të mbrojtjes, lloje të caktuara përdorimi mund të kufizohen apo të ndalohen për periudha të caktuara kohe, me urdhër të ministrit.
4. Përdorues të faunës së egër janë personat fizikë e juridikë, vendas apo të huaj, që ushtrojnë një lloj të caktuar përdorimi. Në përputhje me llojin e përdorimit, këta persona:
 - a) zbatojnë rregullat, normat, kërkesat dhe kushtet e përdorimit të faunës së egër;
 - b) nuk dhunojnë apo prishin balancën ekologjike të komuniteteve natyrore.
5. Përdorimi i llojeve të faunës së egër apo i individëve të tyre mund të ushtrohet në praktikë nga persona fizikë apo juridikë, vetëm në kushtet e parashikuara nga ky ligj dhe aktet nënligjore, të dala në zbatim të tij.

Neni 22

Ndalimi i përdorimit të llojeve të mbrojtura

1. Përdorimi i individëve apo i llojeve të faunës së egër, të mbrojtur, është i ndaluar.
2. Përdorimi i tyre mund të lejohet vetëm për qëllime shkencore, kulturore, edukimi, por duhet të ushtrohet në përputhje me kërkesat dhe kushtet e vendosura nga drejtoria përkatëse e shërbimit pyjor.

Neni 23

Tarifa e përdorimit

Personat fizikë dhe juridikë, që përdorin lloje të faunës së egër, në përputhje me pikën 1 të nenit 21 të këtij ligji, paguajnë tarifën e përdorimit. Masa e kësaj tarife për çdo lloj përdorimi dhe mënyra e pagimit të saj përcaktohen me vendim të Këshillit të Ministrave, me propozim të ministrit.

Neni 24

Përdorimi i faunës së egër për qëllime shkencore, kulturore dhe edukuese

Lloje të faunës së egër përdoren për qëllime shkencore, kulturore dhe edukuese, duke siguruar se nga përdorimi nuk shkaktohet dëm të llojeve të tjera e habitatet e tyre dhe se nuk cenohen të drejtat e përdoruesve të tjerë të faunës së egër, si dhe të pronarëve e përdoruesve të tokave, pyjeve dhe ujërave, me të cilët lidhet marrëveshje.

Neni 25

Përdorimi i faunës së egër për marrjen e produkteve të veprimtarisë së tyre jetësore dhe për përfitimin nga kjo veprimtari

Përdorimi i faunës së egër për marrjen e produkteve të veprimtarisë jetësore, si dhe përdorimi i kësaj veprimtarie jetësore kryhen kur nuk dëmtohen individët, kushtet e tyre të shumimit dhe habitatit

ku jetojnë.

Neni 26 **Koleksionet zoologjike**

1. Personat fizikë dhe juridikë mund të krijojnë dhe të plotësojnë koleksione zoologjike, si kopsht zoologjik, zooparqe, oqeanarium, individë të balsamosur, të përgatitjes së folesë e të vezëve apo dhe të krijojnë koleksionim pjesësh, duke përdorur vetëm individë të lindur në robëri apo të siguruar nga gjuetia dhe peshkimi.

2. Ministri miraton rregulloren e trajtimit të llojeve të faunës së egër në zooparqe apo në mjedise të tjera, ku individët i ekspozohen publikut.

Neni 27 **Mbajtja e faunës së egër në gjendje robërie**

1. Personat fizikë e juridikë mund të mbajnë individë të llojeve të faunës së egër, vetëm kur ata janë të lindur në robëri dhe nëse trajtohen në përputhje me kërkesat e udhëzimit të ministrit, për rregullat e mbajtjes së tyre në gjendje robërie.

2. Mbajtja në robëri e individëve të llojeve jovendase lejohet kur mbajtësi i tyre provon, me dokumente, se i ka siguruar nga qendra të specializuara për shumimin dhe tregtimin e tyre.

3. Braktisja dhe dëbimi i individëve të faunës së egër, që mbahen në gjendje robërie, janë të ndaluar. Kur zotëruesit e këtyre individëve nuk duan t'i mbajnë më, i dorëzojnë ata në qendrat e shpëtimit e të rehabilitimit.

Neni 28 **Veprimtaritë për shumimin në gjendje jo të lirë të faunës së egër**

1. Veprimtaritë për shumimin në gjendje jo të lirë të faunës së egër, me qëllim ripopullimin e zonave, nëpërmjet lëshimit të tyre në jetën e egër, kryhen nga institute kërkimore-shkencore e nga qendra të specializuara për këto veprimtari. Ato mund të kryhen edhe nga persona fizikë e juridikë, në zbatim të projekteve të miratuara nga drejtoria përkatëse e shërbimit pyjor.

2. Personat fizikë e juridikë mund të zhvillojnë veprimtari për shumimin e llojeve të ndryshme të faunës së egër në gjendje jo të lirë, me qëllim tregtimin dhe shitjen e tyre, në përputhje me dispozitat e legjislacionit për veprimtaritë tregtare.

3. Shumimi i llojeve të egra jovendase, për t'i lëshuar në jetën e egër, është i ndaluar. Shumimi i llojeve të egra jovendase, për qëllime tregtimi e shitjeje, zhvillohet në përputhje me dispozitat e legjislacionit për veprimtaritë tregtare.

Neni 29 **Ekspozimi i balsamimeve, i lëkurëve, i brirëve, i dhëmbëve, i puplave në lokale tregtie e shërbimi**

Personat fizikë dhe juridikë, që administrojnë lokale tregtie e shërbimi, mund të ekspozojnë në to balsamime, lëkurë, brirë, dhëmbë, pupla e pjesë të tjera të individëve të faunës së egër, kur provojnë, me dokumente, se ato i kanë marrë nga një veprimtari e specializuar për t'i prodhuar e tregtuar.

Neni 30 **Cirk me lloje të faunës së egër**

1. Personat fizikë dhe juridikë, që zotërojnë apo administrojnë një cirk, mund të mbajnë e të përdorin individë të llojeve të faunës së egër, vetëm kur këta individë nuk janë marrë nga jeta e egër.

2. Ministri miraton rregulloren për trajtimin e individëve të llojeve të faunës së egër që mbahen në cirk.

3. Trupat e cirqeve të huaja, që vizitojnë vendin tonë, paraqesin në organet doganore, në pikat e kalimit kufitar, dokumentacionin, që provon se llojet e faunës së egër, që zotërojnë, janë në përputhje me legjislacionin e vendit të origjinës, ku cirku është regjistruar, si dhe dokumentacionin shëndetësor veterinar.

Neni 31

Safaret

Personat fizikë e juridikë, pronarë pyjesh, kullotash e livadhesh, mund të krijojnë safare me lloje të faunës së egër, për t'u vizituar nga publiku, në përputhje me dispozitat e këtij ligji e të akteve nënligjore në zbatim të tij.

KREU VI

PLANIFIKIMI DHE VJELJA E LLOJEVE TË FAUNËS SË EGËR

Neni 32

Ruajtja e numrit të popullatës së llojeve të faunës së egër

1. Shtimi i popullatave të llojeve të faunës së egër mbahet nën kontroll dhe rregullohet për të siguruar mbrojtjen e shëndetit të popullatave të llojeve, mbrojtjen e llojeve të faunës së egër e shtëpiake nga sëmundjet, shmangien e dëmtimeve në bujqësi, në pyje dhe në përbërës të tjerë të mjedisit, të shkaktuara nga shtimi i pakontrolluar i këtyre popullatave.

2. Numri i popullatës së një lloji të faunës së egër rregullohet me mënyrat njerëzore, duke mbrojtur habitatet dhe duke mos u shkaktuar dëmtime llojeve të tjera të faunës së egër.

Neni 33

Inventarizimi i faunës së egër

1. Inventarizimi është procesi i numërimit të popullatave të llojeve të faunës së egër, me teknika e metoda të miratuara dhe shërben për të evidentuar gjendjen konkrete të popullatës, sasinë dhe dendësinë e individëve të saj në një habitat të caktuar.

2. Procesi i inventarizimit organizohet e drejtohet nga ministria, me pjesëmarrjen e instituteve kërkimore-shkencore, të OJF-ve e të shoqatave që mbulojnë fushën e biodiversitetit.

3. Ministri miraton udhëzimin për kërkesat dhe rregullat e kryerjes së procesit të inventarizimit, për teknikat e metodat që përdoren, për formatin e dokumentacionit të inventarizimit e për publikimin e rezultateve të tij, të cilat janë të njëjta me ato të përcaktuara në direktivat e BE-së.

Neni 34

Vjelja

1. Vjelja është tërësi veprimesh teknike, të planifikuara e të miratuara paraprakisht, që i shërben ruajtjes së numrit të popullatës së llojeve të faunës së egër, në raport me kërkesat ekobiologjike të llojit, të tilla si:

- a) vrasja përmes gjuetisë, që rregullohet me ligj të veçantë;
- b) peshkimi, që kryhet sipas dispozitave të ligjit nr.7908, datë 5.4.1995 “Për peshkimin dhe akuakulturën”, të ndryshuar dhe akteve nënligjore në zbatim të tij;
- c) kapja dhe mbledhja e individëve të llojeve të egra, që nuk janë të përfshira në rregullimet ligjore të gjuetisë apo të peshkimit.

2. Në bazë të të dhënave të inventarizimit e të monitorimeve të faunës së egër, ministri miraton pakësimin e numrit të popullatës, për lloje të veçanta të faunës së egër, si dhe mënyrën dhe llojin e vjeljes që do të përdoret.

KREU VII

MONITORIMI I FAUNËS SË EGËR

Neni 35
Monitorimi

Monitorimi i faunës së egër, si pjesë thelbësore e biomonitorimit, që përfshin monitorimin e treguesve cilësorë dhe sasiorë të llojeve, të habitateve e të kushteve të shumimit, është një proces i përhershëm dhe i detyrueshëm.

Neni 36
Programi i biomonitorimit

1. Ministria, në bashkëpunim me universitetet përkatëse e me shoqatat, harton programin e biomonitorimit të faunës së egër, si dhe bashkërendon e kontrollon punën për zbatimin e tij.

2. Për të siguruar grumbullimin, përpunimin dhe publikimin e të dhënave për faunën e egër, Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve, në bashkëpunim me fakultetet dhe institutet kërkimore-shkencore përkatëse, krijon sistemin e të dhënave të domosdoshme, me synim përafrimin e plotë të tij me sistemet për biomonitorimin, që përdor Agjencia Europiane e Mjedisit, e me direktivat e BE-së.

3. Rregullat dhe procedurat për hartimin e programit të biomonitorimit dhe për zbatimin e tij miratohen me udhëzim të ministrit.

Neni 37
Grumbullimi dhe publikimi i të dhënave

1. Të dhënat për monitorimin e faunës së egër kërkohen, hartohen dhe paraqiten, sipas rregullave të miratuara nga ministri. Personat fizikë e juridikë, publikë dhe privatë, paraqesin të dhënat brenda 30 ditëve nga data e marrjes së kërkesës, të cilat shoqërohen edhe me shpjegime për interpretimin e tyre, si dhe me rekomandime për zgjidhjen e problemeve.

2. Të dhënat dorëzohen në Agjencinë e Mjedisit dhe Pyjeve, në përputhje me formatin që ajo dërgon. Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve kontrollon cilësinë e monitorimit, të matjeve, zbatimin e metodikave, kualifikimin e specialistëve pjesëmarrës, pajisjet e përdorura dhe vërtetësinë e rezultateve.

3. Me miratimin e ministrit, Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve monitoron treguesit e veçantë të faunës së egër.

4. Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve përpunon dhe publikon të dhënat në media dhe shtyp, në forma të kuptueshme për publikun. Përpunimi dhe publikimi i të dhënave për vitin pararendës bëhen brenda tremujorit të parë të vitit pasardhës.

Neni 38
Informimi

1. Publiku informohet për gjendjen e faunës së egër nëpërmjet publikimit të të dhënave nga strukturat përkatëse shtetërore, si dhe duke kërkuar të dhëna pranë organeve përkatëse.

2. Organet vendimmarrëse sigurojnë pjesëmarrje dhe rol aktiv të publikut e të organizatave jofitimprurëse gjatë procesit të vendimmarrjes, që lidhet me faunën e egër.

KREU VIII
KONTROLLI

Neni 39
Kontrolli për mbrojtjen e faunës së egër

1. Kontrolli për mbrojtjen e faunës së egër është veprimtari shtetërore, që siguron zbatimin e dispozitave të këtij ligji, të akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe të konventave përkatëse, ku Republika e Shqipërisë është palë.

2. Kontrolli për mbrojtjen e faunës së egër organizohet dhe funksionon në mënyrë të vazhdueshme në të gjithë territorin, me synim evidentimin e ndikimeve negative natyrore dhe ndëshkimin e veprimeve antiligjore mbi faunën, në tërësi e mbi lloje të veçanta të saj.

Neni 40
Organet e kontrollit

1. Policia Pyjore dhe Inspektorati i Peshkimit janë organe të specializuara për kontrollin e zbatimit të dispozitave të këtij ligji, të akteve nënligjore në zbatim të tij, si dhe të konventave përkatëse, ku Republika e Shqipërisë është palë.

2. Ngarkohen organet e kontrollit të qeverisjes vendore për kontrollin e mbrojtjes së faunës së egër, brenda vijës së verdhë të vendbanimeve dhe në habitatet në pronësi apo në përdorim të komunave e bashkive.

3. Për të rritur kapacitetet kontrolluese e inspektuese, ministri autorizon, me urdhër të veçantë, specialistë të ministrisë e të instituteve kërkimore-shkencore të fushës të marrin pjesë në grupet e kontrollit.

4. Për të rritur efektshmërinë e kontroleve, Policia Pyjore, Inspektorati i Peshkimit dhe organet e kontrollit të qeverisjes vendore bashkëpunojnë me inspektorët veterinarë e fitosanitarë të qarqeve përkatëse.

Neni 41
Kontrolli doganor

Organet doganore në pikat e kalimit kufitar, në përputhje me dispozitat e legjislacionit doganor, kontrollojnë importimin, eksportimin dhe tranzitimin e llojeve të faunës së egër, të gjalla, përfshi edhe vezët, që ato të jenë të pajisura me vërtetim nga drejtoritë e shërbimit pyjor dhe me raport nga shërbimi veterinar.

KREU IX
SANKSIONET

Neni 42
Përgjegjësitë për shkeljen e dispozitave të ligjit

1. Shkeljet e dispozitave të këtij ligji sjellin, sipas rastit, përgjegjësi administrative dhe penale.

2. Të drejtën e vendosjes së gjobës për kundërvajtjet administrative, të parashikuara në nenin 43 të këtij ligji, e kanë inspektorët e Policisë Pyjore, të Inspektoratit të Peshkimit dhe organet e kontrollit të qeverisjeve vendore.

Neni 43
Kundërvajtjet administrative

Shkeljet e mëposhtme, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen si më poshtë:

1. Ushtrimi i veprimtarive për shumimin e llojeve të faunës së egër për qëllime tregtimi, në kundërshtim me dispozitat e pikës 2 të nenit 28 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

2. Shtimi dhe riprodhimi i llojeve, me qëllim rishpërndarjen e tyre, në kundërshtim me dispozitat e pikës 1 të nenit 28 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

3. Kryqëzimi i individëve të llojeve të ndryshme, në kundërshtim me dispozitat e pikës 8 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

4. Mbajtja në robëri, në lokale, e individëve të llojeve të egra, që janë kapur në gjendje të egër, në kundërshtim me dispozitat e pikës 1 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

5. Mbajtja nga trupat e cirqeve apo nga zooparqet e individëve të llojeve të egra, që janë kapur në gjendje të egër, në kundërshtim me dispozitat e pikës 1 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

6. Sjellja mizore ndaj individëve, që mbahen në robëri, në kundërshtim me dispozitat e pikës 2

të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

7. Kapja e shpendëve në kohën kur u bien pendët, kur kanë ngrirë nga të ftohtët, si dhe kapja e llojeve të faunës së egër gjatë përmytjeve, zjarreve e fatkeqësive të tjera natyrore, në kundërshtim me dispozitat e nenit 13 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

8. Prishja e çerdheve, dëmtimi, mbledhja dhe marrja e vezëve dhe e të porsalindurve, vrasja ose nxjerrja nga strofka dhe shfarosja e atyre që ndodhen në to, në kundërshtim me dispozitat e nenit 13 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

9. Kapja e vrasja e individëve të faunës së egër, kur ato ndodhen në kushte të vështira, si pasojë e ngricave, përmytjeve, zjarreve e fatkeqësive të tjera natyrore, në kundërshtim me dispozitat e pikës 3 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 30 000 deri në 50 000 lekë.

10. Shkatërrimi i habitateve e i kushteve të shumimit të faunës së egër, në kundërshtim me dispozitat e pikës 4 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 50 000 deri në 80 000 lekë.

11. Ekspozimi në lokale i individëve të balsamosur ose i pjesëve të tyre, kur u përkasin llojeve të mbrojtura, në kundërshtim me dispozitat e pikës 6 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

12. Shfarosja e llojeve të faunës së egër dhe e popullatave të tyre, në kundërshtim me dispozitat e pikës 7 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 100 000 deri në 200 000 lekë.

13. Klonimi i kryer, në kundërshtim me dispozitat e pikës 9 të nenit 19 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

14. Kryerja e veprimtarive, që shkatërrojnë llojet e mbrojtura dhe endemike, që zvogëlojnë numrin e popullatave të tyre, që prishin habitatet ose kushtet e shumimit, në kundërshtim me dispozitat e nenit 7 të këtij ligji, me gjobë, në masën 50 000 deri në 80 000 lekë.

15. Braktisja e individëve të llojeve, që janë mbajtur më parë në robëri, në kundërshtim me dispozitat e pikës 3 të nenit 27 të këtij ligji, me gjobë, në masën 3 000 deri në 5 000 lekë.

Neni 44

Masa të tjera

1. Organet e kontrollit, në bazë të përmasave dhe pasojave të kundërvajtjes administrative apo të veprës penale, veç gjobës, vendosin pezullimin e përkohshëm të veprimtarisë ose mbylljen e përhershme të saj.

2. Në çdo rast, kur vërtetohet një kundërvajtje administrative apo një vepër penale, organet e kontrollit konfiskojnë apo sekuestrojnë individët e kapur, të mbajtur në robëri, si dhe mjetet e pajisjet, me të cilat është kryer kundërvajtja apo vepra penale.

Neni 45

Shqyrtimi dhe ankimi

1. Kundërvajtjet administrative shqyrtohen nga komisioni i shqyrtimit të kundërvajtjeve administrative, pranë drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, brenda 15 ditëve nga data e mbajtjes së procesverbalit dhe e prerjes së fletëgjobës nga organet e kontrollit.

2. Kundër vendimit të komisionit, kundërvajtësi mund të ankohet te drejtori i shërbimit pyjor brenda 10 ditëve nga data e marrjes dijeni.

3. Ndaj përgjigjes së drejtorit ose kur ai nuk i kthen përgjigje brenda 10 ditëve nga protokollimi i ankesës, kundërvajtësi mund të ankohet në gjykatë brenda 30 ditëve.

Neni 46

Likuidimi i gjobës

Gjobat për kundërvajtjet administrative, sipas këtij ligji, likuidohen brenda 30 ditëve nga data që vendimi i komisionit për shqyrtimin e kundërvajtjeve administrative ka marrë formë të prerë. Pas këtij afati, gjoba vilet nga organet e përmbarimit.

Neni 47

Pagimi i dëmit

1. Personat fizikë dhe juridikë paguajnë dëmin, që i kanë shkaktuar faunës së egër, si rezultat i shkeljes së dispozitave të këtij ligji.

2. Vlerësimi i dëmit, shkaktuar faunës së egër dhe pagimi i tij llogariten në bazë të mënyrave dhe të kostove të miratuara me udhëzim të ministrit.

Neni 48

Akte nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave që, në zbatim të neneve 16 pika 2 dhe 23, të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të këtij ligji.

2. Ngarkohet ministri që, në zbatim të neneve 12 pika 2, 13 pika 3, 14 pika 2, 26 pika 2, 30 pika 2, 33 pika 3 dhe 36 pika 3, të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të këtij ligji.

Neni 49

Shfuqizime

Me hyrjen në fuqi të këtij ligji, nenet 1, 2, 4 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 17, 19, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 dhe 44 të ligjit nr.7875, datë 23.11.1994 “Për mbrojtjen e faunës së egër dhe gjuetinë”, shfuqizohen.

Neni 50

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

**Shpallur me dekretin nr.5921, datë 29.10.2008 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Bamir Topi**